

7/18384
6K1132

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 30824082-610 1179
Konu : Bursa Milletvekili
Kemal EKİNCİ'nin
Yazılı Soru Önergesi

.../.../2013

08 Mar 2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi : a) TBMM Başkanlığının 11.03.2013 tarihli ve A.01.0.KKB.0.10.00.00-183566 sayılı yazısı.
b) Başbakanlığın 18/02/2013 tarihli ve 31853594-610-2-3549-1438 sayılı yazısı

Bursa Milletvekili Kemal EKİNCİ'nin Sayın Başbakanımıza yönelttiği, Sayın Başbakanımızın da Bakanlığımız koordinatörlüğünde cevaplandırılmasını tensip ettikleri, TBMM 7/18384 Esas sayılı yazılı soru önergesine ilişkin cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Erdoğan BAYRAKTAR
Bakan

EK :
Cevap Yazısı (6 sayfa)

DAĞITIM:

Gereği: TBMM Başkanlığına
Bilgi: Başbakanlığa

BURSA MİLLETVEKİLİ
SAYIN KEMAL EKİNCİ'NİN
TBMM 7/18384 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVAPLARI

SORULAR :

- 1- Marmara Denizi'nin çözünmüş oksijen miktar ölçümleri düzenli olarak yapılmakta mıdır? Yapılmakta ise kaç yıllık sonuçlar mevcuttur ve elde edilen sonuçlar nelerdir?
- 2- Marmara Denizi derin çukurları boyunca yapılmış silikat ölçümleri var mıdır? Yapıldı ise elde edilen sonuçlar nelerdir?
- 3- Marmara Denizi üst tabaka sularının ortalama toplam organik karbon miktarı, ölçülmekte midir? Ölçümler yapılıyorsa elde edilen sonuçlar nelerdir?
- 4- Marmara Denizinde askıda katı madde miktarları ölçülmekte midir? Askıda katı maddelerin denize giriş noktaları saptanmış mıdır? Saptamalar yapıldı ise sonuçları nelerdir?
- 5- Marmara Denizi boyunca fekal koli, Klorofil, Fosfat, Azot, İnorganik fosfat iyonu ve oksitlenmiş azot (N02 + N03) konsantrasyonlarının değişimleri izlenmekte midir?
- 6- Deniz ortamları için ötrofikasyon sınırları ölçülmekte midir? Söz konusu konsantrasyonların Marmara Denizi'ne nereden girdiği yönünde bir araştırma bulunmakta mıdır? Araştırma yapılmış ise sonuçları nelerdir?
- 7- Marmara Denizi'nde her türlü deniz taşıma araçlarının sintine ve balast sularından, rafineri ve petrokimya komplekslerinin atık sularından, petrol dolum ve boşaltım tesislerinden ve tanker trafiğinden kaynaklanan petrol kirliliği ile ilgili ölçüm ve iyileştirme çalışmaları yapılmakta mıdır? Yapılmakta ise elde edilen sonuçlar nelerdir?
- 8- Marmara Denizi'nde deterjan kirliliği ile ilgili çalışma yapılmış mıdır? Yapılmış ise sonuçları nelerdir?
- 9- İlgili Bakanlıklar tarafından kirleticilerin yerel ve bölgesel ölçekte güncel envanterler çıkarılmış mıdır?
- 10- Marmara Denizi'nin kurtarılmasına yönelik sağlıklı ve hızlı sonuçların alınması açısından hangi kurumlarla koordineli çalışmalar yapılmakta ve planlanmaktadır?
- 11- Marmara Havzası sınırları içindeki tüm sanayi atık sularının kontrolünün sağlanması ve sanayicileri arıtma tesislerini kurmaya yönlendirilmesi ve de kurulan bu tesislerin etkili bir biçimde denetlemesi yapılmakta mıdır?
- 12- Kanalizasyon ve alt yapının yetersiz olduğu yerleşim birimlerinde bu eksiklikler hızla tamamlanmakta mıdır?
- 13- Bu denli yoğun bir deniz trafiğinin olduğu Boğaz'da olası deniz kazalarına karşı gerekli önlemler alınmakta mıdır?

- 14- Deniz trafiğindeki araçların çevreyi kirletmemeleri için yetkili organlarca gerekli izleme çalışmaları yapılmakta ve yaptırım uygulanmakta mıdır?
- 15- Marmara Denizi kıyılarında ve limanlarda uygun yerlerde gemilerin atık sularını alacak ve bunları arıtacak uygun tesisler yapılması planlanmakta mıdır?

CEVAPLAR :

1- Bakanlığımız tarafından yürütülen Denizlerde Kirlilik İzleme Çalışmaları kapsamında; tüm denizlerimizde düzenli olarak su kolonu, sediman ve biotada, fizikokimyasal, ekolojik ve kimyasal parametreleri içeren ölçüm ve analizler yapılmaktadır.

Bakanlığımızca yürütülen Marmara Kirlilik İzleme Projesi kapsamında, Marmara Denizi'nin ekosistem ve kirlilik kalite göstergelerine göre incelenme çalışmaları, 2009-2011 yılları arasında, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Enstitüsü ile TÜBİTAK-MAM tarafından yapılmıştır. Bu çalışma kapsamında su kolonu boyunca çözünmüş oksijen konsantrasyonları ölçülmüştür. 2011 yılında yapılan çalışma sonuçlarına göre; yüzey oksijen değerleri ortalama 8.5 mg/L olarak ölçülmüştür.

2- 2010 yılında yapılan izleme çalışmasında Marmara Denizinin derin bölgelerinde örnekleme yapılmıştır. Tekirdağ açıkları, İzmit Körfezi açıkları, Büyükçekmece açıkları ve Kuzey Marmara da yer alan derin istasyonlarda (800-1000m) yapılan kış ölçümlerinde silikat değerleri 30-40 µM aralığında bulunmuştur.

3- Marmara Denizi Kirlilik İzleme Projesi kapsamında 2010 yılında yapılan ölçümlerde yüzeyde toplam organik karbonun ortalama değeri 200 µM dür.

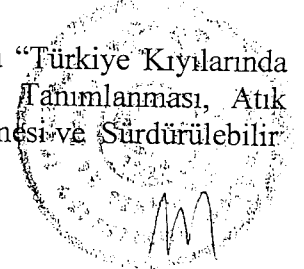
4- Marmara Denizi Kirlilik İzleme Projesi kapsamında, 2009, 2010 ve 2011 yıllarında toplam askıda katı madde değerleri ölçülmüş olup, yüksek ölçülen toplam askıda katı madde değerleri; yerleşim bölgelerinin yoğun olduğu yerlerde daha çok evsel ve endüstriyel karasal girdiler ile, nehir ağzına yakın yerlerde de nehirlerin taşıdığı yükler ile ilişkilendirilmiştir.

2010 yılı kış sezonunda Marmara Denizindeki toplam askıda katı madde değerleri, yüzey sularında 10,1 –36,4mg/l , dip sularında 12,5 – 36,9mg/l arasında değişmiştir.

5- Marmara Denizi Kirlilik İzleme Projesi kapsamında, 2009,2010 ve 2011 yıllarında besin elementleri (nitrat, fosfat ve silikat), anorganik besin tuzları (NO3+NO2-N ve NH4-N, PO4-P) ve Klorofil-a parametreleri izlenmiştir.

Bakteriyolojik kirlilik indikatörlerinden fekal koliform, Escherichia coli, toplam streptokok parametreleri ile ilgili olarak “Yüzme Suyu Kalitesi Yönetmeliği” kapsamında Sağlık Bakanlığı tarafından yüzme ve rekreasyon amaçlı kullanılan sulardan numune alınmakta, analizleri yapılmakta ve sonuçlar Bakanlığımıza bildirilmektedir. Yönetmelik hükümlerine uymayarak yüzme ve rekreasyon amacıyla kullanılan suların kalite kriterlerinin bozulmasına neden olan her türlü faaliyete 2872 sayılı Çevre Kanunu, 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesinde yaptırım uygulanmaktadır

6- Bakanlığımız tarafından yürütülmüş ve TÜBİTAK'ın yüklenici olduğu “Türkiye Kıyılarında Kentsel Atıksu Yönetimi: Sıcak Nokta ve Hassas Alanların Yeniden Tanımlanması, Atık Özümsenme Kapasitelerinin İzleme Modelleme Yöntemleriyle Belirlenmesi ve Sürdürülebilir

Kentsel Atıksu Yatırım Planlarının Geliştirilmesi (SINHA)” projesi (2008-2011) ile ülkemiz kıyılarında “Sıcak Nokta (SN)” ve “Hassas Alanların (HA)” bilimsel veri değerlendirme yöntemleriyle güncellenmesi/belirlenmesi, ötrofikasyona duyarlılıkları açısından izleme ve modelleme çalışmaları ışığında nicel olarak değerlendirilmesi ve bu sonuçlara göre anılan noktalardaki ve alanlardaki en uygun evsel atıksu arıtım uygulamalarının ve yatırımlarının geliştirilmesi çalışmaları yapılmıştır.

Bahse konu proje çalışmalarından yararlanılarak Kentsel Atıksu Arıtımı Yönetmeliği “Hassas ve Az Hassas Su Alanları Tebliği” 27 Haziran 2009 tarih ve 27271 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu tebliğ uyarınca tüm kıyılarımızda ötrofikasyon riski taşıyan bölgelerin hassas/ az hassas alan olarak sınıflandırılması yapılmıştır. Ayrıca; yapılan çalışmalar neticesinde Marmara Bölgesinde mevcut atıksu arıtma tesislerindeki yenilenme ihtiyacı ve kurulması öngörülen atıksu arıtma tesisleri belirlenmiştir. Belediyeler başta olmak üzere tespitler ilgili kurum/kuruluşlar ile paylaşarak konunun takibi yapılmaktadır.

7- Petrol kaynaklı kirliliğin göstergesi olarak bilimsel araştırmalarda poliaromatik hidrokarbon (PAH) izlenmektedir. Marmara Denizi Kirlilik İzleme çalışmasında yüzey sediment örneklerinde Toplam PAH içeriklerinin, mekana bağlı olarak oldukça geniş bir aralıkta değiştiği belirlenmiştir. En yüksek değer, İzmit Körfezi orta ve iç bölgesinde ölçülmüştür.

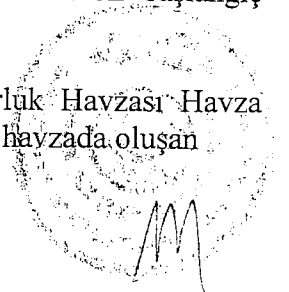
8- Marmara Denizi Kirlilik İzleme Projesi kapsamında, anyonik deterjan değerleri izlenmiştir. Bahse konu çalışma sonuçlarına göre; 2009 kış döneminde deniz suyunda çözünmüş toplam anyonik deterjan içerikleri yüzey suyunda 9.2 µg/l ile 140.8 µg/l arasında, dip suyunda ise 22.03 µg/l ile 153 µg/l arasında değişmektedir. 2010 yılı kış sonunda yapılan çalışmada Marmara Denizi’nin kış sonunda yüzey ve dip sularında ölçülen anyonik deterjan değerleri yüzeyde 61,9 µg/l ile 232,9 µg/l arasında, dip sularında ise 58,7 µg/l ile 307,1 µg/l arasında değişen değerlerde ölçülmüştür.

9- Türkiye kıyı havzalarında bölgelere göre kirliliğe neden olan kara kökenli kirlleticilerin kaynakları ve hangi oranda kirliliğe neden oldukları ile yöre ve sektör bazında önceliklerin belirlenmesi ve söz konusu kirliliğin kontrol altına alınıp, önlenmesi amacı ile 2005 yılında “Türkiye Kara Kökenli Kirlilik Ulusal Eylem Planı” hazırlanmıştır.

2011 yılında tamamlanmış olan “Türkiye Kıyılarında Kentsel Atıksu Yönetimi: Sıcak Nokta ve Hassas Alanların Yeniden Tanımlanması, Atık Özümsenme Kapasitelerinin İzleme Modelleme Yöntemleriyle Belirlenmesi ve Sürdürülebilir Kentsel Atıksu Yatırım Planlarının Geliştirilmesi (SINHA)” projesi çalışmaları ile bahse konu Kara Kökenli Ulusal Eylem Planının güncellenmesi ve gerekli yatırım portföyünün güncellenmesi de yapılmıştır.

Su kaynaklarımızın mevcut su kalitesinin iyileştirilmesi, kısa, orta ve uzun vadede korunabilmesi maksadıyla, önce nitelikleri ve daha sonra koruma-kullanma dengesi çerçevesinde koruma ilkeleri belirlenerek havza bazında gelişmelere ve kullanımlara kontrollü bir şekilde Havza Koruma Eylem Planları ile yön verilmektedir. Havza Koruma Eylem Planları, Avrupa Birliği adaylık sürecinde olan Türkiye için oldukça önemli olan Su Çerçeve Direktifinin (ŞÇD) gereği olarak hazırlanması gerekli olan “Nehir Havzası Yönetim Planı” (NHYP) için önemli bir başlangıç noktası olmaktadır.

Bu doğrultuda; Marmara Bölgesinde bulunan Marmara Havzası ve Susurluk Havzası Havza Koruma Eylem Planları 2010 yılında tamamlanmıştır. Bahse konu planlarda havzada oluşan

kirliliğin önlenmesi, havzanın korunması ve iyileştirilmesi için su kaynakları potansiyeli, noktasal ve yayılı kirletici kaynakları ile mevcut su kalitesini dikkate alarak mevcut durum tespiti yapılmıştır. Ayrıca, kısa, orta ve uzun vadede öncelikli ve teknolojik olarak daha ekonomik ve uygun, sürdürülebilir planlamalar yapılmıştır.

10- Gemi kaynaklı illegal deşarjların kontrolü konusunda Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ile İstanbul, Kocaeli, Antalya ve Mersin Büyükşehir Belediye Başkanlıklarına Bakanlığımızca yetki devri yapılmış olup, işbirliği içinde çalışılmaktadır.

Ayrıca, Bakanlığımız tarafından mahalli idarelere ve birliklere, atık su arıtma, katı atık düzenli depolama ve benzeri projelerde mali destek sağlanmaktadır.

11- Atıksu altyapı tesisi bulunan yörelerdeki sanayi tesisleri, kanalizasyon sistemine bağlantı esaslarına uyulmak şartıyla, atıksularını kentsel kanalizasyon sistemine deşarj edebilirler. Bu tip tesisler, ilgili atıksu altyapı yönetiminden bağlantı izni almakla yükümlüdürler.

Kent dışında kalan ve doğrudan alıcı ortama deşarj yapan atıksu kaynakları için münferit veya ortak arıtma tesisleri yapılarak bunların atıksularının arıtılması gerekmektedir. Alıcı ortamlara deşarj yapacak olan sanayi tesisleri, Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği (SKKY) ekinde Tablo 5'ten Tablo 21'e kadar yer alan deşarj standartlarını sağlamak ve Bakanlığımızdan atıksu deşarjı konulu çevre izni almakla mükelleflerdir.

Alıcı ortamlara atık su deşarjları Çevre Mevzuatı kapsamında Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatı tarafından denetlenmektedir. Atıksularını yönetmelikte belirtilen standartlara uygun olarak arıtmadan veya atıksu deşarjı konulu çevre iznine sahip olmadan alıcı ortamlara deşarj yapan tüm sanayi tesislerine Çevre Kanununda öngörülen ve her yıl uygun düzeyde artırılan miktarlarda para cezası uygulanmakta, ceza konusu usulsüzlüklerin tekrarı halinde cezaların katlanmasından tesislerin kapatılmasına kadar uzanan ilave yaptırımlar uygulanmakta ve ayrıca çevrenin kirlenmesinden sorumlu olan kişiler hakkında Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmaktadır.

Diğer taraftan, Büyükşehirlere içme ve kullanma suyu temin edilen kıta içi yüzeysel su kaynakları havzalarındaki denetim faaliyetleri, 2560 sayılı Kanun çerçevesinde Büyükşehir Belediyelerinin sorumluluğunda bulunmaktadır.

12- Bakanlığımızca atıksu kirliliğinin önlenmesi ve kontrolü konusu öncelikli olarak ele alınmakta ve bu kapsamda hem endüstriyel hem de evsel atıksuların sağlıklı bir şekilde toplanması, arıtılması ve deşarjı için her türlü izin, denetim ve teşvik mekanizmaları titizlikle uygulanmaktadır.

Bakanlığımız tarafından kanalizasyon ve atıksu arıtma tesisi kuracak Belediyelere, başvuruları incelendikten sonra %40'a varan oranlarda hibe teşviği sağlanmaktadır. Bu kapsamda, bölgede kanalizasyon ve atıksu arıtma tesisi altyapısındaki eksiklikler hızla tamamlanmaktadır. Son veriler ışığında Marmara Denizine kıyısı bulunan 7 ildeki atıksu arıtma tesisi (AAT) durumu şu şekildedir:

İstanbul: 21 Belediye'nin kendi AAT'si bulunmakta, 37 Belediye'nin atıksuları İSKİ kanalizasyon şebekesi ile toplanarak ortak arıtmaya alınmakta, 1 Belediye'nin AAT'si proje aşamasında ve 1 Belediye'nin AAT'si de inşaat aşamasındadır. Mevcut proje ve inşaat çalışmalarının da tamamlanması ile il genelindeki yerleşimlerden kaynaklı atıksular %100'e yakın bir oranda arıtılıyor olacaktır.

Kocaeli: 12 Belediye'nin kendi AAT'si bulunmakta, 11 Belediye'nin atıksuları kanalizasyona şebekesi ile toplanarak ortak arıtmaya alınmakta, 2 Belediye'nin AAT'si de inşaat aşamasındadır.

Yalova: 5 Belediye'nin kendi AAT'si bulunmakta, 9 Belediye'nin atıksuları kanalizasyon şebekesi ile toplanarak ortak arıtmaya alınmaktadır.

Bursa: 13 Belediye'nin kendi AAT'si bulunmakta, 5 Belediye'nin atıksuları kanalizasyon şebekesi ile toplanarak ortak arıtmaya alınmakta, 3 Belediye'nin AAT'si proje aşamasında bulunmaktadır.

Balıkesir: 14 Belediye'nin kendi AAT'si bulunmakta, 3 Belediye'nin atıksuları kanalizasyon şebekesi ile toplanarak ortak arıtmaya alınmakta, 32 Belediye'nin AAT'si proje aşamasında ve 1 Belediye'nin AAT'si de inşaat aşamasında bulunmaktadır

Çanakkale: 8 Belediye'nin kendi AAT'si bulunmakta, 14 Belediye'nin AAT'si proje aşamasında ve 1 Belediye'nin AAT'si de ihale aşamasında bulunmaktadır.

Tekirdağ: 4 Belediye'nin kendi AAT'si bulunmakta, 7 Belediye'nin AAT'si proje aşamasında ve 5 Belediye'nin AAT'si de ihale aşamasında bulunmaktadır.

Mevcut ve yeni başlayacak proje, inşaat ve ihale çalışmalarının tamamlanması ile bölgedeki atıksu sorunu önümüzdeki birkaç yıl içerisinde büyük ölçüde ortadan kalkacaktır.

13- 5312 sayılı Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesinde Acil Durumlarda Müdahale ve Zararların Tazmini Esaslarına Dair Kanun ile genel koordinasyon görevi Bakanlığımıza verilmiştir.

Bu çerçevede; ulusal ve bölgesel seviyede acil müdahale sistemini oluşturmak, koordinasyon ve işbirliğini kolaylaştırarak kamu ve özel kaynakların etkin kullanılması ile deniz çevresinin korunmasını sağlamak amacıyla tüm kıyılarımızı kapsayacak şekilde hazırlanan 1 adet ulusal ve 6 adet bölgesel acil müdahale planı 08.02.2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Tüm kıyılarımız için hazırlanmış olan bahse konu planlar ile acil müdahaleyi gerektiren çarpışma, kırım, yangın, patlama vb. nedenlerle gemilerden veya kıyı tesislerinden kaynaklanan kirlenme durumunda yapılacak işler, kazaya müdahale yöntemleri, kurumlararası işbirliği, kurumların yetki, görev ve sorumlulukları vb. tüm hususlar detaylı olarak tanımlanmıştır.

Ayrıca, Marmara Bölgesinde 109 adet olmak üzere tüm kıyı tesislerinin kazalara karşı hazırlıklı olmalarının sağlanması amacıyla kıyılarımız boyunca yer alan 231 adet kıyı tesisi belirlenerek, risk değerlendirmesi ve acil müdahale planı hazırlamaları sağlanmıştır.

14- Atık kabul tesisinin kurulması tek başına gemi kaynaklı kirliliklerin önlenmesinde yeterli olmamaktadır. Bu tesislerin kurulmasının yanında, illegal deşarj yapan gemiler için cezai müeyyideler de uygulanması gerekmektedir. Bakanlığımız bu konuda Sahil Güvenlik Komutanlığı başta olmak üzere Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, İstanbul, Kocaeli, Antalya ve Mersin Büyükşehir Belediye Başkanlıklarını 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında yetkilendirmiştir.

Bu kapsamda yetkili kurumlar denetim çalışmalarını 24 saat esasına göre sürdürmekte ve deniz kirliliğine neden olan gemilere 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında cezai işlem uygulamaktadırlar. 2012 yılı içerisinde ülkemiz kıyılarında toplam 5.488.780,73 TL ceza kesilmiştir.

Bunların yanı sıra Türk Karasularındaki yabancı bayraklı gemiler ile ilgili Liman Devleti Kontrolleri de Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından yapılmaktadır.

15- Ülkemiz, Denizlerin Gemiler Tarafından Kirletilmesinin Önlenmesi Hakkında Uluslararası Sözleşmeye 1990 yılında taraf olmuştur. Bu kapsamda, Gemilerden Atık Alınması ve Atıkların Kontrolü Yönetmeliği 2004 yılında yayımlanmıştır.

Bu yönetmelik kapsamında Çevre Kanunu ile tanımlanmış atık alım yükümlüleri tarafından atık yönetim planları ile Bakanlığımıza başvurular yapılmış/yapılmakta olup hali hazırda Marmara Denizine kıyısı olan 7 ilimizde, 33 adet lisanslı atık kabul tesisi ve 83 adet muafiyet belgesine sahip kıyı tesisi olmak üzere toplam 116 kıyı tesisinde gemilere atık alım hizmeti verilmektedir. Ayrıca, Marmara Denizinde 19 adet Lisanslı Atık Alma Gemisi hizmet vermektedir.

